
Autolaadkranen: verschil tussen laden/lossen en hijsen nader uitgelegd.

Achtergrond

Autolaadkranen worden gebruikt voor het uitvoeren van uiteenlopende werkzaamheden. Er bestaat veel onduidelijkheid omtrent de inzet van autolaadkranen ingericht voor laden en lossen en autolaadkranen welke voor hijswerkzaamheden ingezet worden. Ook is er onduidelijkheid over het verschil tussen laden – lossen en hijsen. Er zijn echter ook een groot aantal situaties waarbij het in de praktijk niet eenvoudig vast te stellen is of er sprake is van laden en lossen of van hijswerkzaamheden. Nadere uitleg is dus zeker gewenst.

Doelstelling

Uitleg geven aan het wettelijk vereiste keuringsregime van de autolaadkraan en de eisen die zowel de wet- en regelgeving als de industrie stellen aan de bedieners van een autolaadkraan. Een en ander op basis van en verwijzend naar de vigerende wet- en regelgeving. In dit document worden begrippen toegepast welke op blad 5 van dit document omschreven worden.

Autolaadkranen

Een Autolaadkraan kan voor verschillende toepassingen gebruikt worden. De toepassing is onder te verdelen in 2 hoofdcategorieën:

1. autolaadkranen geschikt voor het laden/lossen van het eigen voertuig,
2. autolaadkranen met hijsfunctie geschikt voor het uitvoeren van hijswerkzaamheden.

Een fabrikant van autolaadkranen moet voldoen aan de Machinerichtlijn (2006/42/EG) en kan voor het ontwerpen van een machine gebruik maken van een Europese norm. De huidige geharmoniseerde norm voor autolaadkranen is de EN12999-2011 Hijskranen- Laadkranen en voldoet aan de nu geldende Machinerichtlijn. (De EN12999-2011 is de vervanger van de EN12999-2002.) Deze geharmoniseerde norm gaat in op de diverse aspecten die van belang zijn voor de veiligheid van autolaadkranen, zoals bijvoorbeeld sterkte, stabiliteit, veiligheidsinrichtingen, bediening enz..

In de gebruiksaanwijzing en op het CE-certificaat (dit is de CE conformiteitsverklaring van de fabrikant) van de machine staat beschreven aan welke ontwerpnorm deze voldoet.

De EN12999 maakt geen onderscheid tussen autolaadkranen die zijn ingericht als hijskraan of voor laden en lossen van het eigen voertuig. In Nederland zijn voor autolaadkranen welke ingezet worden voor hijswerkzaamheden een aantal aanvullende eisen opgesteld door de TCVT (stichting Toezicht Certificatie Verticaal Transport) als aanvulling op de ontwerpnorm EN12999-2011. Het merendeel van deze aanvullende eisen komt voort uit de ontwerpnorm voor hijskranen (EN13000). De TCVT schaaft de autolaadkraan met hijsfunctie onder de categorie mobiele kranen.

Een voorbeeld hiervan is dat er een akoestisch signaal hoorbaar dient te zijn bij het in werking treden van de lastmoment begrenzing.

Keuring van de autolaadkraan

Het Warenbesluit Machines schrijft voor dat elke kraan moet zijn voorzien van een kraanboek (artikel 6f lid1) indien de maximale bedrijfslast 2 ton of meer is (artikel 6d lid 1). Het kraanboek moet altijd in de nabijheid van de kraan aanwezig zijn.

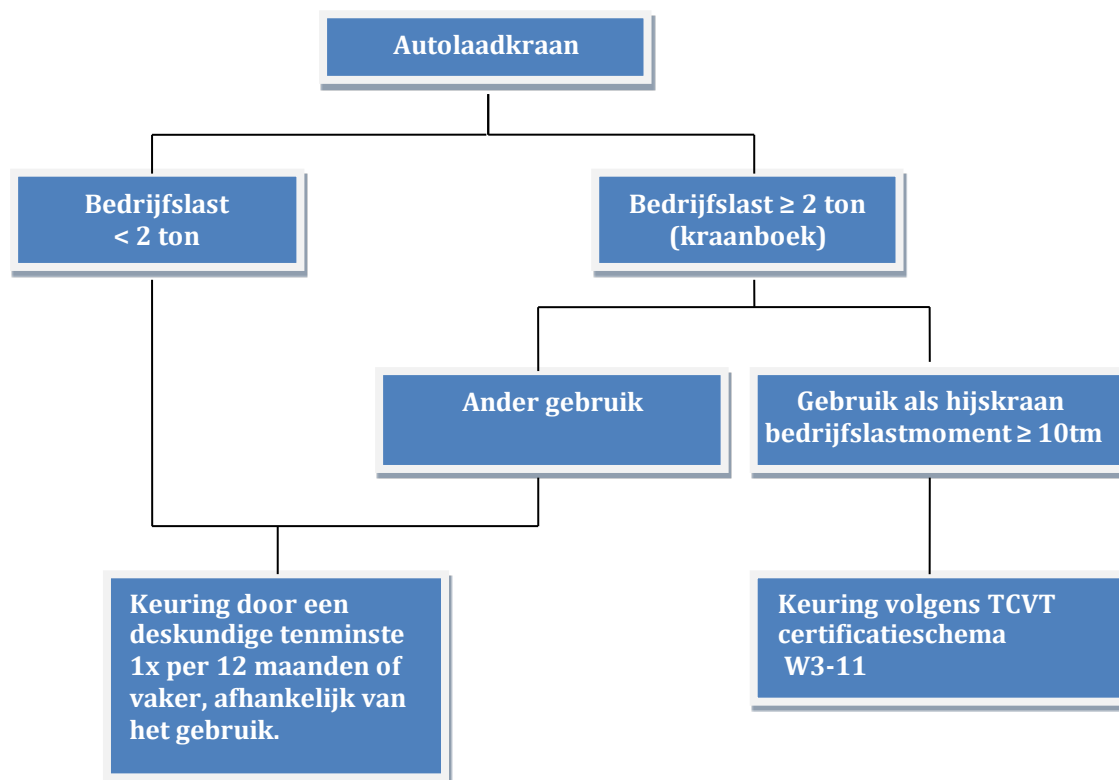
Op basis van het Warenwetbesluit Machines artikel 6d, moet elke autolaadkraan met een bedrijfslast die gelijk is aan of hoger dan 2 ton, tenminste eenmaal per 12 maanden worden gekeurd door een deskundige.

Op basis van de Warenwetregeling Machines artikel 2a, moet elke op een voertuig bevestigde autolaadkraan, die uitsluitend bestemd is of wordt gebruikt voor het laden en lossen van de laadbak van

het voertuig of samenstel van voertuigen, ten minste eenmaal per 12 maanden worden gekeurd door een deskundige.

Indien een autolaadkraan, met een bedrijfslast van 2 ton of meer en met een bedrijfslastmoment van 10 tm of meer, voor hijswerkzaamheden wordt ingezet, dient deze volgens de zogenaamde 2-2-2 regeling gekeurd te worden. Hiervoor geldt het wettelijk vastgestelde schema W3-11 van de TCVT. Op basis van het Warenwetbesluit Machines artikel 6d, dient deze wettelijke TCVT keuring ten hoogste 24 maanden na ingebruikname en vervolgens elke 24 maanden te worden uitgevoerd door een aangewezen instantie, de tussenliggende keuringen mogen door een deskundige worden uitgevoerd.

De wetgever heeft voorgeschreven dat de resultaten van de uitgevoerde keuring op adequate wijze moet worden opgenomen in het kraanboek (artikel 6f lid 1 van Warenwetbesluit Machines). Dit zijn de datum van de keuring, de keuringsomvang, het resultaat van de keuring (goed- of afkeur) en de eventuele tekortkomingen bij afkeur.

Figuur 1: Schematische weergave keuring

Opleiding en certificatie van de bedienaar

De basis voor opleiden en verplichte certificatie is vastgelegd in de Arbowet. De vereiste deskundigheid van de bedienaar wordt bepaald door onder andere het gebruik en de capaciteit van de autolaadkraan.

De bedienaar moet deskundig genoeg zijn om de autolaadkraan te mogen bedienen. Deze deskundigheid komt voort uit het gebruik van de autolaadkraan volgens de gebruiksaanwijzing. Deskundigheid komt ook voort uit de risico's die zijn geconstateerd middels een RI&E (bedrijfsgericht) of een specifieke RI&E voor het uit te voeren werk, vaak aangeduid als een taak- risicoanalyse (TRA). Dit is de basis om de bedienaar op te leiden c.q. te instrueren. Dit kan maatwerk zijn.

Indien de autolaadkraan ook ingezet wordt voor hijswerkzaamheden binnen de bouw (Arbobesluit artikel 1.1 lid 2a en Arbobesluit artikel 7.31), dan dient volgens Arbobesluit artikel 7.32 en Arboregeling paragraaf 7.3, artikel 7.6, de machinist tenminste in het bezit zijn van een TCVT-persoonscertificaat van vakbekwaamheid machinist autolaadkraan met hijsfunctie (TCVT/W4-04, autolaadkraan (ALK) met hijsfunctie). Hiervoor bestaan er opleidingen en opleiders in de markt.

Figuur 2: Schematische weergave opleiding

Voorbeelden ter verduidelijking

Ter verduidelijking van het bovenstaande een aantal voorbeelden. Deze voorbeelden en de antwoorden zijn een interpretatie van de wet op basis van de verzamelde kennis in dit stuk.

Plaatsen van eigen lading, waarbij de lading over een obstakel (zoals een tuinhek, auto, muur, huis, etc.) moet worden getild.

Er is duidelijk geen sprake van direct naast het voertuig laden of lossen. In deze context moet het over het obstakel heen tillen worden gezien als hijsen en niet als lossen. Het betreft hier zonder meer hijsen met een autolaadkraan.

Plaatsen van eigen lading, waarbij direct over al eerder geloste lading moet worden getild.

Er is duidelijk sprake van direct naast het voertuig laden of lossen. Dit is laden/lossen.

Het plaatsen van lading vanaf de vrachtwagen op een verdiepingsvloer.

Er is duidelijk geen sprake van "direct naast het voertuig laden of lossen". Als gevolg hiervan is er sprake van hijsen met een autolaadkraan.

Autolaadkraan gemonteerd op een trekker legt lantaarnpalen vanaf de aangekoppelde trailer naast de trailer.

Er is sprake van het plaatsen van de eigen lading direct naast het samenstel van voertuigen. Dit is laden/lossen.

Autolaadkraan gemonteerd op een trekker legt lantaarnpalen vanaf een afgekoppelde trailer (of een trailer van een ander voertuig) naast de trailer.

Er is geen sprake van het plaatsen van de eigen lading van het samenstel van voertuigen. Dit is hijsen met een autolaadkraan.

Autolaadkraan plaatst lantaarnpalen naast de auto direct vanaf de wagen rechtop in de grond. De lantaarnpalen worden in verticale positie gebracht en in de aanwezige gaten gehesen. Dit is hijsen met een autolaadkraan.

Met een autolaadkraan materieel, zoals een afsluiter, veiligheid, pomp, elektromotor, trappen, bordessen etc., uit een gebouw halen (of terugplaatsen) en op het voertuig leggen voor transport. De autolaadkraan wordt niet gebruikt voor het laden en lossen. Dit is hijsen met een autolaadkraan.

U heeft een autolaadkraan besteld voor het laden van lading bij een bouwplaats. De lading staat net naast de rijweg, zodat u dus ook geen hijswerkzaamheden heeft voorzien. De transporteur stuurt echter een bakwagen met daarop een autolaadkraan > 10 tonmeter die wél een hijsfunctie heeft.

Vanuit het oogpunt van de wet blijft dit laden/lossen. Weliswaar wordt een hijskraan gebruikt maar de activiteit is bepalend. De TCVT keuring is verplicht (machine met hijsfunctie), TCVT certificaat van vakbekwaamheid is niet van toepassing voor deze activiteit.

Een autolaadkraan met hijsfunctie heeft een werklust van 1,9 ton en een lastmoment hoger dan 10 tm. Moet deze machine voorzien zijn van een TCVT keuring en moet de bedienaar voor hijsen een TCVT persoonscertificaat hebben?

De TCVT keuring volgens W3-11 is niet van toepassing; de werklust valt onder de 2 ton. Een TCVT persoonscertificaat voor hijswerkzaamheden in de bouw is wel verplicht (vanaf 10 tm of meer).

Een autolaadkraan van 100 tm wordt uitsluitend ingezet voor laden en lossen. Hoe zit het met de TCVT keuring en het TCVT persoonscertificaat?

Voor deze autolaadkraan is een jaarlijkse keuring door een deskundige verplicht (geen TCVT keuring). Voor het laden en lossen op de bouwplaats is geen persoonscertificaat van toepassing.

Een autolaadkraan van 100 tm wordt incidenteel ingezet voor hijsen. Hoe zit het met de TCVT keuring en het TCVT persoonscertificaat?

Voor deze autolaadkraan is een TCVT keuring verplicht. Alleen voor hijsen op de bouwplaats is een TCVT persoonscertificaat verplicht.

Verwijzing

- ✓ Richtlijn Machines 2006/42/EG;
- ✓ Richtlijn Arbeidsmiddelen 2009/104/EG;
- ✓ Arbowet, Arbobesluit, Arboregeling en Beleidsregels;
- ✓ Warenwetbesluit en –regeling machines;
- ✓ Van toepassing zijnde NEN-EN normen.
- ✓ Website TCVT: www.tcv.nl

NB: de Vereniging Verticaal Transport (VVT) is van mening dat, wanneer er met een machine hijswerkzaamheden worden uitgevoerd, men altijd in het bezit moet zijn van een voor de machine relevant TCVT persoonscertificaat van vakbekwaamheid.

De wetgever stelt dit verplicht op een bouwplaats voor een machine met een hijsfunctie vanaf een bedrijfslastmoment van 10 tm.

Hoewel bij het tot stand brengen van deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd, kan voor de aanwezigheid van eventuele onjuistheden/onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaardt de VVT deswege op geen enkele wijze enige aansprakelijkheid.

Wetsteksten met betrekking tot keuring en persoonscertificatie

Wetsteksten m.b.t. persoonscertificatie:

Arboregeling Artikel 7.6. Categorieën torenkranen, mobiele kranen en mobiele hei-installaties

Een persoon is in het bezit van een certificaat van vakbekwaamheid als bedoeld in artikel 7.32, eerste lid, onder a, van het besluit indien hij een torenkraan, mobiele kraan of mobiele hei-installatie als omschreven in de onderdelen a tot en met c, bedient:

- a) torenkraan: torenvormige hijskraan waarvan het maximum bedrijfslastmoment 10 tonmeter of meer bedraagt of de giek 20 meter of hoger boven het vlak van de ondersteuning van de kraan bevestigd is;
- b) mobiele kraan: verrijdbare, niet aan een vaste baan gebonden hijskraan die geen torenkraan is en waarvan het maximum bedrijfslastmoment 10 tonmeter of meer bedraagt, met uitzondering van:
 - 1^e **een op een voertuig bevestigde laadkraan die uitsluitend ingericht is of althans uitsluitend wordt gebruikt voor het laden en lossen van de laadbak van het voertuig of een samenstel van voertuigen;**
 - 2^e een grondverzetmachine die ontgravingen maakt en direct daarop aansluitend leidingwerk in die ontgravingen legt of ten behoeve van het uitvoeren van grondverzetwerkzaamheden ondersteuningsschotten plaatst;

Wetsteksten m.b.t. keuring hijskranen:

Warenwetregeling Machines artikel 2a

1. Als categorie mobiele kranen als bedoeld in artikel 6d, eerste lid, tweede zin, van het besluit worden aangewezen:
hijskranen voor haakbedrijf op rupsen of banden alsmede een torenvormige hijskranen voor haakbedrijf op rupsen of banden met een bedrijfslastmoment van tenminste 10 tonmeter, met uitzondering van:
 - a. **op een voertuig bevestigde laadkranen die uitsluitend bestemd zijn of worden gebruikt voor het laden en lossen van de laadbak van het voertuig;**
 - b. *grondverzetmachines die ontgravingen maken en daarop aansluitend leidingwerk in die ontgravingen leggen of ten behoeve van het uitvoeren van grondverzetwerkzaamheden ondersteuningsschotten plaatsen.*

Begrippenlijst autolaadkranen

Voor opleidingen:

een op een voertuig bevestigde laadkraan die uitsluitend ingericht is of althans uitsluitend wordt gebruikt voor het laden en lossen van de laadbak van het voertuig of een samenstel van voertuigen; (bron Arboregeling artikel 7.6)

Voor keuring:

op een voertuig bevestigde laadkranen die uitsluitend bestemd zijn of worden gebruikt voor het laden en lossen van de laadbak van het voertuig; (bron Warenwetregeling Machines artikel 6d)

Voor norm zie NEN-EN 12999:

aangedreven kraan bestaande uit een kolom, welke draait rond een voetstuk, en een mast systeem welke is bevestigd aan de bovenste zijde van de kolom. De kraan is gewoonlijk is bevestigd op een vrachtauto (inclusief oplegger) en is ontworpen voor laden en lossen van het voertuig en voor andere doeleinden zoals omschreven in de gebruiksaanwijzing van de fabrikant.

Een kraan zoals gedefinieerd als boven, geïnstalleerd op een ander soort voertuig of op een statische fundatie wordt beschouwd als een autolaadkraan.

Bedrijfslastmoment :

Bij een machine met een draaikrans:

De horizontale afstand tussen de verticale projectie van de hartlijn van de hijshaak (c.q. grijper, magneet of iets dergelijks) en het hart van de draaikrans vermenigvuldigd met de werklast van de machine (bron TCVT).

Bedrijfslast/werklast:

onder de werklast van een werktuig wordt de maximaal toelaatbare nuttige last verstaan, die met de machine mag worden gehesen (of geheven). Dat wil zeggen dat de werklast de maximaal toelaatbare massa van de nuttige last is inclusief de eventuele hijs- en hefgereedschappen. De werklast moet worden aangeduid in de eenheid kilogram (kg) of ton (t). Ook wordt, in plaats van werklast, wel de term 'bedrijfslast' gehanteerd (bron AI17).

Hijzen:

het verticaal en horizontaal verplaatsen van vrijhangende lasten (bron AI17).

Hijskraan:

hijswerktuig dat is ingericht en bestemd voor het verplaatsen van vrijhangende lasten door middel van mechanische aandrijving. Bron: Warenwetbesluit Machines artikel 1.

Laden/lossen (volgens interpretatie TCVT):

het direct naast het voertuig of een samenstel van voertuigen laden of lossen van de eigen lading van het voertuig.

Voorbeelden TCVT van hijzen met een ALK:

- het plaatsen van de eigen lading op een opstelplaats waarbij over obstakels moet worden getild
- het plaatsen van de lading vanaf de auto op een verdiepingsvloer
- het plaatsen van de lading direct in het werk. Een lantaarnpaal naast de auto leggen is lossen, de lantaarnpaal naast de auto direct in de grond zetten is hijzen.